

Holland
72
Festival

Het Radio Kamer Orkest

Het Radio Kamer Orkest

o.l.v. David Atherton,
m.m.v. Heinz Holliger, hobo en
Ursula Holliger, harp.

Programma

1. Alessandro Marcello Concert voor hobo en orkest in d kl.t.
a. andante e spiccato
b. Adagio
c. Presto

2. David Porcelijn '10-5-6-5 (a)'

3. Ernest Krenek 'Kitharaulos' voor hobo (engelse
hoorn, oboe d'amore), harp en
kamerorkest

Pauze

4. Carl Philipp Emanuel Bach Sonate in g kl.t. voor hobo en basso
continuo, Wotquenne 135

a. Adagio
b. Allegro
c. Vivace (3 variaties)
Ursula Holliger en Max Werner

basso continuo partijen

5. Frank Martin Trois danses pour hautbois, harpe,
quintette solo et orchestre à cordes.
a. Seguiriya
b. Soledad
c. Rumba

Strijkkwintet Jos Verkoeyen
Alexander Lascae
Alexandru Todicescu
Max Werner
Ad van der Klaauw

Het Radio Kamer Orkest

Het Radio Kamer Orkest is één van de vijf orkesten, die in vaste dienst van de Nederlandse Omroep Stichting (N.O.S.) ter beschikking staan van alle zend-gemachtigde organisaties in Nederland.

Het orkest werd in 1945 geformeerd; het wordt gevormd door 40 musici.

Het repertoire kan als volgt worden omschreven: barok (en prae-barok), klassieken (en prae-klassieken), moderne en vooral hedendaagse muziek.

De orkestleden Jos Verkoeyen en Max Werner vormen samen met Hans Neuberger en Jan Wittenberg het befaamde Gaudeamus-kwartet, dat zich heeft gespecialiseerd in contemporaine muziek.

Vele gastdirigenten leidden het Radio Kamer Orkest van de N.O.S., zoals Kurt Thomas, Bogo Leskovic, Bruno Maderna, Albert Wolff, Boyd Neel, Paul Huperts, Ernest Bour, Francis Travis, Willem van Otterloo en Friedrich Cerha. Het Orkest verzorgt jaarlijks ca. 90 concerten voor de Nederlandse radio. Deze concerten bestaan grotendeels uit éénmalige uitvoeringen.

Daarnaast treedt het orkest regelmatig in de Nederlandse concertzalen op, zoals het Concertgebouw in Amsterdam, het Kurhaus in Scheveningen, Tivoli in Utrecht, de Doelen in Rotterdam, enz.

Van de gastconcerten in het buitenland memoreren wij een concertreis in 1961 naar Stuttgart, Frankfort, Essen, Hameln, Neustadt en andere steden in Westfalen. In 1967 trad het orkest in Keulen op en begin 1968 verzorgde het een zeer succesvol gastconcert in Bazel. In 1969 speelde het orkest tijdens de Berliner Festwochen in Berlijn en het Musikprotokoll in het Oostenrijkse Graz.

Regelmatig trad het orkest ook op in het Holland Festival.

Dit jaar werkte het mee aan de uitvoering van de 'Rake's Progress' van Strawinsky en aan de premières van werken van Porcelijn en de Kruyff's 'Quauhquauhtinchan in den vreemde' op tekst van Harry Mulisch (inzending voor de Prix Italia 1972), die geschreven werd in opdracht van de N.O.S.

David Atherton

geboren in 1944 te Blackpool, maakte een bliksemcarrière als dirigent van de 'Covent Garden', 'Royal Opera' en 'Henry Wood Promenade Concerts'.

Verder gaf hij concerten in Holland, Italië, IJsland, Canada en Portugal.

Hij is 'musical director' van de London Sinfonietta Players, waarmee hij vorig jaar een uiterst succesvolle tournee maakte, die hem voerde van de Festivals van Holland naar Wenen en Tours, samen met Boulez en Berio. Het komend jaar zal hij enkele concerten geven met NOS-orkesten en de 'Eugen Onegin' bij de Nederlandse Opera Stichting dirigeren.

Heinz en Ursula Holliger

Heinz Holliger werd in 1939 geboren te Langenthal (Zwitserland). Hij studeerde in Bern, Basel en Parijs, hobo bij Pierre Pierlot, compositie bij Sándor Veress en Pierre Boulez. Op de internationale concoursen in Genève (1959) en München (1961) verwerfde hij eerste prijzen.

Als solist trad hij o.m. op in de Luzerner Festwochen, het Edinburgh Festival, het Holland Festival, de Salzburger Festspiele, met het New Philharmonia Orchestra en de Berliner Philharmoniker.

Hij verrijkte het hobo-spel met nieuwe technische mogelijkheden, die door verscheidenen hedendaagse componisten werden toegepast, o.a. door Berio, Henze, Penderecki, Stockhausen, Huber en Krenek.

Zijn echtgenote, Ursula Holliger, studeerde in Basel en in Brussel, waar zij de Premier Prix aan het Conservatoire Royal behaalde. Zij trad in verschillende Europese Festivals (Holland Festival, Festivals van Athene, Zagreb, Nymphenburg en Schwetzingen) alsmede in de Verenigde Staten op.

Ook zij heeft de technische mogelijkheden van haar instrument met nieuwe vondsten uitgebreid.

Alessandro Marcello (1684 - 1750)

werd geboren in Venetië, waar zijn vader Agostino een vooraanstaand musicus was.

Alessandro trad in zijn tijd op de voorgrond als instrumentalist en zanger, dichtte en schilderde en hield zich bezig met filosofie en wiskunde.

Zijn hoboconcert in d kl.t., dat door Johann Sebastian Bach voor toetsinstrument werd bewerkt, is lange tijd toegeschreven aan Vivaldi, en later aan zijn beroemde broer Benedetto Marcello.

Het werk is in 1716 in Amsterdam uitgegeven tezamen met composities van Albinoni, Veracini en Vivaldi.

Alessandro Marcello

hoboconcert in d kl.t.

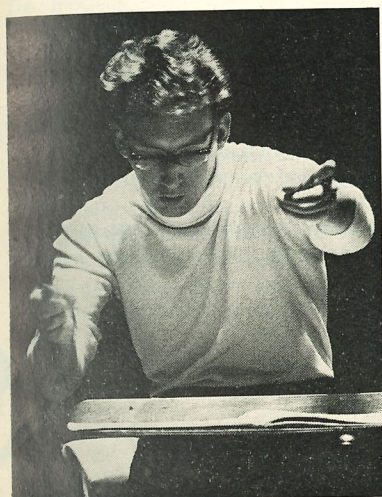
a. Andante e spiccato

b. Adagio

c. Presto

bezetting

strijkers en continuo

David Atherton

Heinz Holliger

Ursula Holliger

David Porcelijn

David Porcelijn

de componist David Porcelijn werd in 1947 in Friesland geboren. In 1964 begon hij zijn fluitstudie bij Frans Vester aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, welke studie hij in 1968 beëindigde. Aan hetzelfde conservatorium studeerde hij van 1966 tot 1970 compositie bij Kees van Baaren en later bij Jan van Vlijmen. In 1970 behaalde hij de eerste Prijs voor Compositie.

Thans is David Porcelijn assistent-dirigent van de Zwitserse dirigent Michel Tabachnik, bij wie hij tevens compositie studeert.

Eind maart van dit jaar dirigeerde hij het ensemble Musique Vivante op het slot-concert van het Festival van Royan.

Zijn laatste werk 'Confrontations and Indoctrinations' gaat op 23 juni a.s. in het Circustheater te Scheveningen in première.

10-5-6-5 (a) voor 2 strijkkwartetten, blaaskwintet en 2 vibraphones is geschreven in opdracht van de N.O.S.

Het werk is aan prof. F. Weinreb opgedragen, naar aanleiding van zijn boek 'De bijbel als schepping'.

Hierin beschrijft Weinreb de kaballistische benadering/betekenis van de Penta-teuch, de eerste vijf boeken van het Oude Testament.

Kaballa betekent 'Overlevering' en heeft als zodanig niets met getallengegoochel te maken. Maar men moet weten, dat de Hebreeuwse letters tevens getallen/proporities zijn. Beter gezegd: de Hebreeuwse letters zijn primair getallen/proporities.

In zijn boek beschrijft Weinreb uitvoerig de getalscombinatie 10-5-6-5. In het stuk is slechts een enkel onderdeel van de betekenis van deze getalscombinatie gebruikt: in deze 10-5-6-5 zit een groot evenwicht, n.l.: 10-5-6-5, 10-6-5-5, 10-6-10.

Dit vindt men terug in de eerste letter van het Hebreeuwse alfabet, de 'Aleph', de 1. Deze 'Aleph' is opgebouwd uit 2 elkaar spiegelende 'Jod's' (tien) met als spiegel de 'Waw' (6):

10
6
0

in het hebreuws:

De eenheid is dus een tweeheid die elkaars spiegelbeeld is.

Dit vindt men terug in de opstelling van de groepen, wat in wezen elkaars spiegelbeeld is, met het blaaskwintet fungerend als spiegel.

De ene groep (strijkkwartet en vibraphone) wordt voortdurend gespiegeld door de andere groep met als verbindingsgroep het blaaskwintet.

Soms is er een eenheid, soms een tweeheid.

Ernst Krenek

werd in 1900 in Wenen geboren, studeerde bij Franz Schreker en behoorde later na 1928, tot de kring rond Schönberg, Berg en Webern en stond in nauw contact met de scherpzinnige schrijver Karl Kraus, die het beroemde en beruchte tijdschrift 'Die Fackel' redigeerde.

In 1938 vestigde hij zich voorgoed in de Verenigde Staten.

Naast compositorische arbeid op ieder terrein – vooral zijn opera 'Jonny spielt auf' (1927) bracht hem een zeer groot succes – publiceerde hij vele artikelen en studies, waarin hij zich bezig hield met alle mogelijke onderwerpen, reikend van het Gregoriaans tot de dodekafonie.

In zijn 'Selbstdarstellung' (1921), een openhartige auto-analyse, beschrijft hij de 2 polen waartussen hij zich voortdurend in zijn leven heeft bewogen: compromisloze scheppingsdrang en zucht naar succes.

Na zijn contacten met Schönberg maakte Krenek consequent gebruik van de 12-toonsmethode en is de laatste tijd zelfs tot een seriële schrijfwijze overgegaan. Typerend voor zijn composities in het algemeen, is het streven naar eenvoud en overzichtelijkheid.

'KITHARAULOS' (samengesteld uit Kitara=tokkel- en aulos=blaasinstrument) voltooidde hij in december 1971 speciaal voor het duo Ursula en Heinz Holliger. De mogelijkheden van deze uitstekende instrumentalisten worden zoveel mogelijk benut: Heinz Holliger b.v. speelt naast de hobo ook de Engelse hoorn en de hobo d'amore – qua omvang en kleur iets verschillend van de hobo – waarbij in zijn partij naast de uit de 19e eeuwse virtuosopraktijk bekende loopjes, trillers, enz. ook flageoletten en dubbelgrepen voorkomen.

In de harppartij is eveneens gestreefd naar grote diversiteit (spelen près de la table, flageoletten, clusters, spelen met plectrum) terwijl aan de uitvoerenden een beperkte mate van vrijheid is toegestaan – voor wat betreft toonhoogte, tempo en herhaling van materiaal.

Hetzelfde geldt in mindere mate voor het begeleidende orkest, bestaande uit piano, slagwerk en strijkers, waarbij de piano een bemiddelende rol vervult tussen de solisten en strijkers plus slagwerk.

Het werk bestaat uit vijf deeltjes, die zich onderscheiden qua tempo, factuur en kleur.

*Kithára and aulos – the ancient models of
our harp and oboe. I am happy that the
new sounds I have tried to elicit from
them shall be heard at the twenty-fifth
Holland Festival, for which I offer my
very best wishes.*

Ernst Krenek

Carl Philipp Emanuel Bach (1714 - 1788)

is de enige van Johann Sebastian Bach's zonen, die een geslaagde carrière heeft gemaakt.

Zo was hij o.a. directeur van de Hamburgse Kerken, waar hij als organisator en stimulator veel belangrijk werk verzette.

In de historie leeft hij voornamelijk voort als componist van solo-concerten en kamermuziek, waaronder veel werk voor klavier met of zonder begeleiding, tevens als de auteur van de beroemde 'Versuch über die wahre Art das Clavier zu spielen' (1753).

Hij is als een van de belangrijkste figuren tussen de streng-contrapuntische stijl van zijn vader Johann Sebastian en de Weense klassieken, (Mozart, Haydn en Beethoven), te beschouwen.

Speciaal voor de ontwikkeling van de klaviermuziek en van het klassieke vormgevoel, gebaseerd op variatie en modificatie van een motief, is zijn werk van groot belang geweest.

Zijn 3-delige sonate, Wotquenne 135, is waarschijnlijk voor 1740 geschreven voor hobo en basso continuo.

De basso continuo wordt in dit concert gespeeld op harp en cello en is uitgewerkt vanuit een becijferde bas. Het gebruik van de harp is gerechtvaardigd omdat het als b-c-instrument in die tijd naast clavecimbel en orgel gebruikt werd, maar bovendien omdat Carl Philipp Emanuel getuige andere werken die hij speciaal voor harp schreef, een zekere voorliefde voor dit instrument had.

für Harpz und Ursula Bolliger

KITHARAULOS

für vier Schlagwerke, vier Blasinstrumente,
und Kammerorchester

Orchester:

Bläser:
 Klarinetten (2 Spieler);
 Schlagwerk (1 Spieler);
 2 Trompeten, 2 Fagotten,
 2 Bongos, Maracas,
 Tamburin, Triangel,
 Becken,
 Jonge

In der Harzstimmung sind Flageolet-Töne so wichtig wie
 für die Orgel.
 Für die Besetzung der Bläserinstrumente wurde
 wegen ihrer Einseitigkeit die englische Hornklarinete
 gewählt; L. u. u. sind deutsche H.

Ernst Kraack
(1922)
O. M. 218

1.

Engl. Horn

Hf.

Palm Springs, Cal.
Jan. 23. 1921

E. H.

Hf.

Piano

DM. I

DM. II

Vln.

Vcllo

CB

1) Zufolge des, den angegebenen Kriterien folgend.

Frank Martin

werd geboren in 1890 te Genève en leeft al sinds lange tijd in Holland. Veel bekendheid verwierf hij met zijn oratorium 'In terra Pax', zijn 'Petite Symphonie concertante' en zijn vioolconcert.

Hij doceerde enige tijd aan het Instituut van Dalcroze te Genève en aan de Musikhochschule te Keulen waar o.a. Karl Heinz Stockhausen tot zijn eigen leerlingen behoorde.

In zijn werk weet hij heterogene elementen, van twaalftoonssysteem tot Jazz- en volksmuziek, tot een eigen idoom samen te smeden.

De 'Trois danses pour hautbois, harpe, quintette solo et orchestre à cordes' gecomponeerd in 1970, is opgedragen aan de bekende, Zwitserse maecenas Paul Sacher en speciaal geschreven voor het duo Holliger.

Hierbij baseert zich de componist op de flamencodansen van Andalusië, waarbij hem vooral interesseert de vrijheid en gebondenheid binnen een bestaand ritmisch systeem. De componist tekent hierbij aan:

De meest karakteristieke van de Flamenco-dansen is de Seguiriya, waarvan het metrum gebaseerd is op een maat met vijf tellen van ongelijke lengte, d.w.z. twee korte ($2 \times 2/4$), twee lange ($2 \times 3/4$) en nog eens een korte ($2/4$). Hierbij behoeft de klemtoon geenszins op de eerste van die vijf tellen te vallen. Dit stramien dient als grondstructuur voor de gehele dans en wordt onherroepelijk volgehouden, zonder enig rubato.

Van tijd tot tijd neemt de zanger de taak over en zwijgt de gitarist. De zanger improviseert dan melodieën, die ritmisch geheel vrij lijken, maar hij verliest daarbij het stramien niet uit het oog.

Als hij ophoudt, weten gitarist en danser precies op welke tel zij de muziek weer opnemen.

Van deze 'Trois Danses' is de eerste een Seguiriya, dus op het hierboven traditionele ritme gebaseerd.

De tweede draagt de naam 'Soledad', hetgeen 'eenzaamheid' betekent.

Dit is geen traditionele dans, het is een volkomen vrije en persoonlijke interpretatie van het Flamenco-feest.

De derde dans is een 'Rumba', gebaseerd op een welbekend, levendig ritme, waaraan regelmatige vierkwartsmaten zijn toegevoegd, zodat er vrij systematische perioden van 9 maten ontstaan.

Voor de 'Trois Danses' zijn deze ritmes gebruikt zonder enige bedoeling om Spaanse muziek na te bootsen.

Wat mij ertoe heeft bewogen, was uitsluitend het plezier om me op het ritmisch terrein van een voor mij geheel nieuwe wereld te begeven.

De wereldpremière vond op 9 oktober 1970 onder leiding van Paul Sacher in Zürich plaats.